

Faculty of
Psychology and
Educational Sciences
"Ovidius" University
of Constanta, Romania

BLACK SEA JOURNAL OF PSYCHOLOGY

www.bspsychology.ro

9 772068 464001

The role of the probation counselor in social reintegration and supervision of juvenile offenders

Cristina Pindic¹, Laura Rodica Giurgiu²

^{1,2}Ovidius University of Constanta, Faculty of Psychology and Educational Sciences
pindic.cristina@yahoo.com¹, lauragiurgiu31@yahoo.com²

Abstract. For juveniles who have committed crimes, international law provides punishments and educational measures within the community. The effects of incarceration have negative consequences, leading to the increase of the risks of continuing the criminal career. The probation system generates new opportunities for integration, reintegration and socialization in the community of those who are in conflict with the law. The special role of the probation counselor lies in mediating the reintegration of the minor in the community to which he belong, promoting his active involvement. The paper aims to highlight the role of the probation counselor in the supervision and social reintegration of the juvenile offender.

Key words: juvenile offender, probation counselor

Introducere

Stabilitatea și funcționarea societăților umane au la bază un ansamblu de norme sociale, ce pot fi văzute precum un ghid, în funcție de care indivizii își orientează acțiunile în câmpul social. Nivelul de ordine socială este dat de măsura în care comportamentele acestora se încadrează în limitele normativității. Acțiunile umane dau naștere diferitelor categorii de norme, cum sunt cele morale, religioase, economice, juridice, politice etc. Axându-ne pe normele juridice, este cunoscut faptul că în acestea sunt incluse și normele penale, fiind reguli obligatorii ale conduitei. Aceste norme juridice stabilesc un anumit spațiu de desfășurare al acțiunilor membrilor societății. Normele juridice însă, au un caracter general, caz în care permisivitatea asociată acestora nu este clar delimitată, fapt ce duce la încălcarea unor limite și implicit la *devianță*, definită ca fiind un tip de comportament ce se abate de la normele admise de societate, scrise sau nescrise. Acțiunile limitate de normele societății pentru care există pedepse sunt considerate deviate din punct de vedere legal, alcătuind astfel clasa *delictelor*. Așadar, o formă acută a devianței legale, sociale o reprezintă *delicvența*. Actele delicvente ating în manifestarea lor cele mai importante valori sociale, ce la rândul lor sunt protejate de normele juridice penale. Delicvența face parte din categoria problemelor sociale, fiind una care nu se poate rezolva, dar care necesită un control continuu. Pentru a demonstra că delicvența are statut de problemă socială, se pot aduce clarificări prin definiția dată de

Zamfir (1998). Astfel, problema socială, este o "situație apărută în dinamica unui sistem social, care afectează negativ funcționarea sa și necesită intervenția pentru corectarea (eliminarea), modificarea să". Merton, definește problema socială ca fiind o discrepanță majoră, între normele sociale și realitatea socială. Cauzele problemei sociale derivă dintr-o serie de dezorganizări sociale, criză, schimbare sau dezvoltare. Totodată, se susține ferm faptul că problemele sociale derivă din devianța personală, fiind generată de proporția *normală* de indivizi devianți prezentă într-o societate. Printre problemele sociale clasice se pot enumera: criminalitatea, devianța juvenilă, drogurile, prostituția, creșterea demografică excesivă, sinuciderea, dezorganizarea comunitară, tensiuni interetnice, dezorganizarea familiei etc.

Definiții nominale ale conceptelor cheie:

Infractorul minor este acel copil sau tânăr acuzat sau declarat vinovat de a fi comis un delict de către organele de justiție competente în cauză (Fîrțală, 2011);

Supravegherea reprezintă activitatea prin care este observat, vegheat și verificat în libertate comportamentul unei persoane care a săvârșit infracțiuni de către o altă persoană, căreia i-a fost conferită de lege autoritatea de a desfășura o astfel de activitate (MacLeod, în Canton, Hancock, 2007);

Reintegrarea socială presupune o abordare complexă pornind de la delimitarea și definirea unor concepte, până la elaborarea și aplicarea unor strategii personalizate, menite să faciliteze dobândirea unui nou comportament social (Pasca, 2005).

Definiții operaționale:

Infractorul minor este persoana cu vârsta cuprinsă între 16 și 18 ani care se afla în capacitatea de a răspunde penal pentru delictul de care este acuzat sau declarat vinovat.

Supravegherea se referă la verificarea în libertate de către consilierul de probațiune a modului în care infractorul minor respecta sau nu setul de măsuri/obligații de supraveghere prevăzute de lege și impuse de instanță în sarcina sa.

Reintegrarea socială reprezintă repunerea în drepturi a minorului care și-a ispășit pedeapsa în cadrul comunității din care face parte, precum și dobândirea unui nou comportament adecvat din punct de vedere social.

Specificul activității serviciilor de probațiune. Misiunea tradițională a serviciilor de probațiune este de a asigura supravegherea infractorilor aflați în stare de libertate de către instanță, fiind obligați să respecte anumite măsuri, de aici derivând principalul obiectiv al serviciilor de probațiune: asigurarea executării măsurilor și sancțiunilor comunitare. Conform legilor privitoare la măsurile pentru protecția victimelor infracțiunii precum Legea nr. 211/2004¹, Legea nr. 275 din anul 2006², reiese faptul că serviciile de probațiune îndeplinesc mai multe funcții. Printre acestea: se afla întocmirea referatelor de evaluare pentru inculpate la solicitarea diverselor instituții, oferirea la cerere, de asistentă și consiliere persoanelor aflate sub supraveghere, dar și oferirea de consiliere psihologică și alte forme de asistentă victimelor.

Referatul de evaluare (înainte de condamnare) poate fi punctul de plecare în realizarea planului de supraveghere (după condamnare). *Evaluarea continuă* servește la revizuirea

¹ Legea nr. 211/2004, privind unele măsuri pentru asigurarea protecției victimelor infracțiunii, publicată în M. Of. nr. 505, iunie 2004

² Legea nr. 275/2006, privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, publicată în M. Of. nr. 627, iulie 2006

planului de supraveghere cât și la revizuirea programelor de asistență și consiliere. *Evaluarea finală* se realizează la încheierea procesului de asistență și consiliere. În primul caz, se urmărește modul în care s-au atins obligațiile impuse de instanța și eficiența metodelor utilizate pentru controlul respectării acestora pe durata termenului de încercare, dar și măsura în care persoană s-a reintegrat în societate. În al doilea caz, evaluarea finală vizează măsura în care au fost atinse obiectivele planului de asistență și consiliere, dar și eficiența măsurilor privind satisfacerea nevoilor criminogene. Referatul de evaluare reprezintă modalitatea cea mai vizibilă și directă de colaborare între serviciul de probațiune și instanță de judecată.

În general, procesul de evaluare, indiferent de forma concretă pe care aceasta o are în final are în vedere: strângerea de informații despre client; explorarea faptelor, sentimentelor, gândurilor și conduitelor acestuia; identificarea nevoilor și probelemlor clientului, a motivației pentru schimbare; înțelegerea în context (social, familial) a situației clientului; construirea unui tablou de ansamblu a situației clientului.³

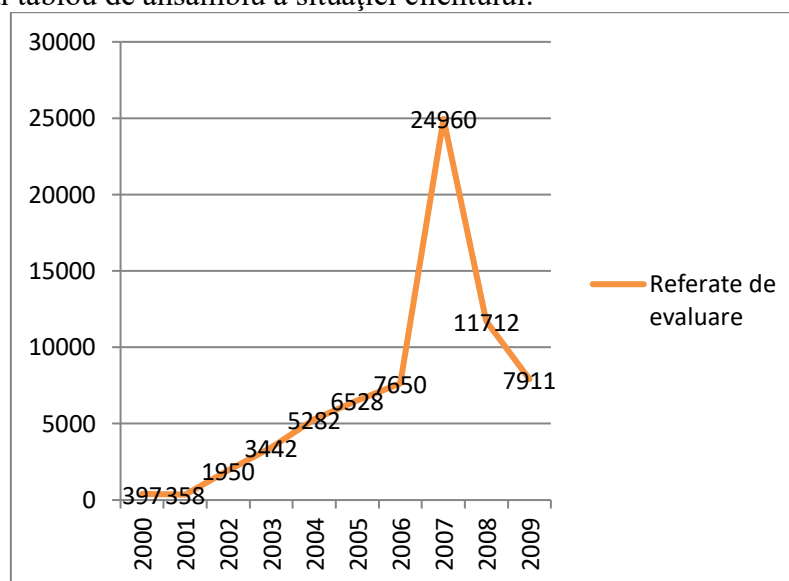

Figura 1. Evoluția numărului de referate de evaluare întocmite de către serviciile de probațiune. Sursa: Durnescu, 2010, *Asistența socială a grupurilor de risc*, Editura Polirom, Iași, pag. 494

Supravegherea infractorilor minori in comunitate. Suspendarea executării pedepsei sub supraveghere de către instanță, presupune aplicarea unei proceduri în două etape succesive. Așadar, prima etapă este finalizată cu pedeapsa cu închisoarea, iar a doua etapă, de suspendarea executării pedepsei, sub supraveghere. Această ultimă etapă este definită prin respectarea unor măsuri și/sau obligații (Durnescu, 2010). Cf. art. 86, alin.1, lit. a), b), c) din Codul penal, suspendarea executării pedepsei sub supraveghere poate fi dispusă de instanță numai dacă se îndeplinesc anumite condiții, menționate de legislația în vigoare. Art. 86, din Codul mai sus menționat arată că cel condamnat are obligația să se supună anumitor măsuri de supraveghere, după cum urmează: să respecte programul impus de acel judecător care îl are în custodie, să anunțe orice dată apare vreo schimbare a domiciliului și de asemenea să aducă la cunoștință schimbarea locului de muncă.

³ Manual de practica in domeniul reintegrării sociale si supravegherii, Anul III, nr.9/2004, Editura Oscar Print, Bucuresti.

Activitatea de supraveghere a serviciilor de probațiune se afla în creștere. Durnescu *et al.*, 2002, explica acest fapt din două poziții. Se poate considera, în primul rând, că judecătorii, au căpătat încredere în aceste sancțiuni, persoanele sub supraveghere tind să nu mai comită infracțiuni. În al doilea rând, se poate explica prin termenul de supraveghere foarte lung, fapt ce ar duce la un număr mare de persoane supravegheate.

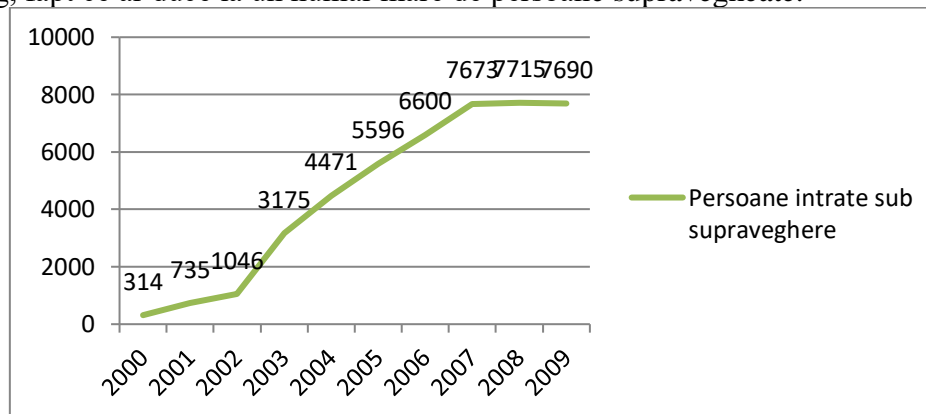

Figura 2. Evoluția numărului de persoane aflate sub supravegherea serviciilor de probațiune
Sursa: Durnescu, 2010, *Asistența socială a grupurilor de risc*, pag. 500

Consilierii de probațiune oferă o gamă de servicii ce includ asistarea și conslierea în următoarele domenii: încadrarea pe piața muncii, căutarea și găsierea unui spațiu pentru locuit, reluarea unor studii, integrarea în societate, re-calificari în domeniile preferate.

Serviciile de probațiune sunt legate de colaborarea atât cu instanțele de judecată cât și de faza de executare a pedepsei. Colaborarea dintre serviciul de probațiune și instanță de judecată conferă consilierului de probațiune o deosebită importanță. Durnescu (2002), afirma că rolul consilierului poate varia de la statutul de "slujitor al instanței" la aceea de "profesionist independent".

Rolul consilierului de probațiune la instanță este descris prin participarea la procesul de individualizare a pedepsei. Aceasta participare se concretizează prin furnizarea unui raport de evaluare, care reprezintă o analiză a persoanei individului și a faptei săvârșite, astfel încât să fie bine determinat riscul pentru public și perspectivele acestuia de reintegrare socială.

În activitatea consilierului la instanță, în faza de judecată, se regăsește aducerea unei noi perspective asupra înțelegerii comportamentului infracțional al persoanei supuse judecării, tratând persoana cu respect, încredere în posibilitatea acesteia de a se schimba și reintegra. Aceste valori diferă într-o anumită măsură de cele ale judecătorului, fapt ce poate duce la nașterea unor tensiuni, cel din urmă concentrându-se asupra ideii de legalitate, pedeapsă și control.

Rolul consilierului de probațiune în supravegherea infractorilor minori

În literatura de specialitate, modelarea pro-socială (*pro-social modeling*) reprezintă principiul ce stă la baza relației profesionale dintre consilierul de probațiune și infractorul supravegheat. Așa cum am menționat mai sus, cel din urmă receptează valorile comportamentale transmise de către primul, fapt susținut inițial de Chapman, Hough în 1998. Modellingul social poate fi considerat o *abilitate-cheie a consilierului de probațiune în procesul de supraveghere a infractorilor* (Trotter, 2009: 142). Prin această abilitate, consilierul abordează procesul de supraveghere în trei stadii:

1. modelează pro-social valorile, manifestările, acțiunile infractorului;
2. întărește prin recompense orice valoare, manifestare, acțiune pro-socială a infractorului;

3. îl confrunța pe infractor cu valorile, manifestările, acțiunile pro-infracționale proprii.

În ceea ce-i privește pe minori, principiul mai sus exemplificat, trebuie aplicat în aceeași măsură atât de personalul de probațiune cât și de părinții sau persoanele în îngrijirea cărora este minorul. Astfel, în Recomandarea Consiliului Europei (2003) 20, se regăsește recomandarea conform căreia toate statele membre, printre care și România, să inițieze cursuri pentru pregătirea părinților în vederea dezvoltării unor comportamente similare supraveghetorilor pentru a putea asista autoritățile în implementarea sancțiunilor și măsurilor comunitare. Este necesar, ca toți adulții cu care minorul vine în contact, în calitatea de modelatori pro-sociali, să fie implicați cât mai mult posibil în procedurile penale, cât și în executarea măsurilor și obligațiilor. În acest mod, reintegrarea socială precum și educația vor prezenta un grad înalt de accesibilitate și facilitate.

Metodologia Cercetării

În cadrul acestei lucrări ne-am propus să evidențiem “rolul consilierului de probațiune în reintegrarea socială și supravegherea infractorului minor” și mai ales, modul în care consilierul se implica în repunerea minorului în drepturi în cadrul comunității.

Obiectivele Cercetării

O.1: Analiza implicațiilor afectiv-emotionale ale consilierului de probațiune care intervin în lucrul cu infractorul minor;

O.2: Evidențierea competențelor socio-profesionale ale consilierului de probațiune necesare în reintegrarea socială și supravegherea infractorului minor;

O.3: Analiza pe criterii de vârstă, gen și vechime a opiniilor consilierului asupra serviciului de probațiune și a infractorului minor.

Ipotezele Cercetării

I.1 Se prezumă că implicarea afectiv-emotională a consilierului de probațiune afectează negativ relația de parteneriat cu infractorul minor.

I.2 Se prezuma ca apelul la competențele profesionale și sociale deținute de consilierii de probațiune în vederea reintegrării sociale și supravegherii infractorului minor variază în funcție de vârstă, gen și vechime.

Universul populației cuprinde consilierii de probațiune, care activează în câteva servicii de probațiune de pe lângă Tribunalele județelor: Constantă, Tulcea, Gorj, Brașov, Vrancea, Suceava și Galați. cu vârsta cuprinsă între 28-51 ani.

În cadrul acestei lucrări am utilizat un eșantion non – probabilist de intenționalitate, format din 25 de consilieri de probațiune, 8 bărbați și 17 femei, care s-au implicat în activitățile de supraveghere a infractorilor minori. Următorul tabel cuprinde distribuția participanților pe criterii de vârstă, vechimea în serviciul de probațiune și gen.

Ponderea subiecților pe criterii de vârstă, gen și vechime în serviciul de probațiune este prezentată în următoarele grafice:

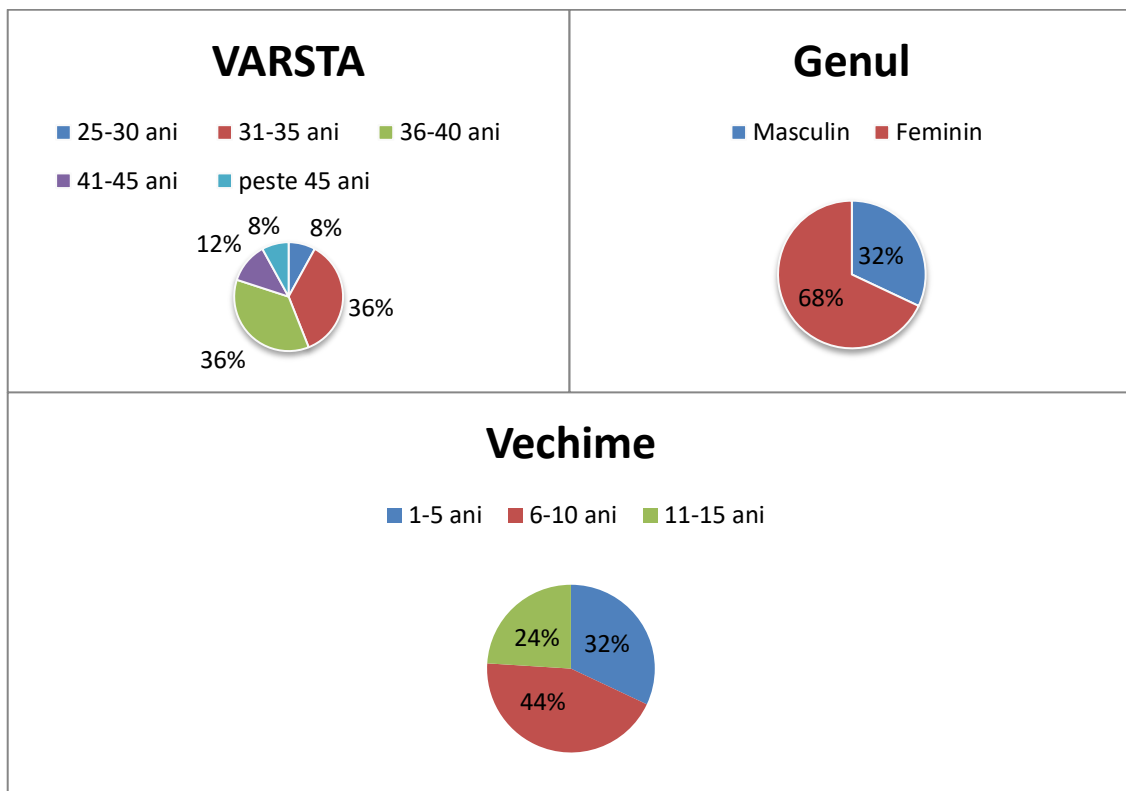

Figura 3. Ponderea subiecților pe criterii de vârstă, gen și vechimea în serviciul de probațiune

Metoda utilizată. Instrumentul aplicat

Metoda utilizată în acest studiu a fost ancheta pe bază de chestionar. Chestionarul acoperă principalele aspecte ale acestei lucrări și cuprinde 29 de întrebări, atât întrebări închise, de identificare, de opinie, cât și întrebări deschise. Acestea din urmă oferă libertatea de exprimare a subiecților în legătură cu subiectul abordat. Chestionarul a fost aplicat unui număr de 25 consilieri de probațiune, cu vârsta cuprinsă între 28 și 51 ani, cu o vechime în domeniul de probațiune de la 1 an până la 12 ani.

Analiza și interpretarea rezultatelor

Datele obținute în urma chestionării celor 25 subiecți au fost prelucrate cu ajutorul programului Statistical Package for the Social Sciences (S.P.S.S.). Descrierea statistică a relevat necesitatea metodelor neparametrice de calcul în prelucrarea datelor.

Verificarea primei ipoteze I.1 s-a realizat pe baza unei analize corelaționale în care au fost avute în vedere datele privind implicațiile afectiv-emotionale ce apar în cadrul parteneriatului dintre consilierul de probațiune și minorul infractor. Luând seamă de realitatea existentă, respectiv șirul de date neparametrice, cu ajutorul programului Statistical Package for the Social Sciences (S.P.S.S.) s-a calculat coeficientul de corelație Pearson, rezultatele aflându-se în tabelul de mai jos.

Tabel 1. Corelataia dintre relația de parteneriat și
Implicațiile afectiv-emotionale ale consilierului

Correlations		Relația de parteneriat	Frustrare	Responsabilitate	Empatie	Emotivitate
Relația de parteneriat	Pearson Correlation	1	.412**	.397**	-.009	.410**
	Sâg. (2-tailed)		.583	.787	.967	.959
	N	25	25	25	25	25
Frustrare	Pearson Correlation	.412**	1	.339	.494*	.311
	Sâg. (2-tailed)	.583		.098	.012	.131
	N	25	25	25	25	25
Responsabilitate	Pearson Correlation	.397**	.339	1	.203	.189
	Sâg. (2-tailed)	.787	.098		.329	.366
	N	25	25	25	25	25
Empatie	Pearson Correlation	-.009	.494*	.203	1	.578**
	Sâg. (2-tailed)	.967	.012	.329		.002
	N	25	25	25	25	25
Emotivitate	Pearson Correlation	.410**	.311	.189	.578**	1
	Sâg. (2-tailed)	.959	.131	.366	.002	
	N	25	25	25	25	25

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tabelul de mai sus indica matricea coeficienților de corelație a variabilelor pe care le-am luat în considerare, factorul *parteneriat* și cei 4 factori care demonstrează implicarea emoțională a consilierului de probațiune: *frustrarea*, *responsabilitatea*, *empatia* și *emotivitatea*.

Valorile sunt distribuite simetric, de o parte și de alta a coeficienților de corelație Pearson, egali cu 1, corespunzători fiecărei variabile cu ea însăși. De o parte și de alta a diagonalei sunt prezentate valorile coeficienților de corelație dintre cei 4 factori și valorile pragului de semnificație (*Sâg.*), precum și numărul observațiilor considerate, *N*.

S-au obținut coeficienți de corelație Pearson de 0.412 între *parteneriat* și *frustrare*, de 0.397 între *parteneriat* și *responsabilitate*, de 0.410 între *parteneriat* și *emotivitate*, la un prag de semnificație de 0.01. Acestea arata ca parteneriatul corelează semnificativ statistic cu *frustrarea*, *responsabilitatea* și *emotivitatea*, valoarea coeficienților fiind apropiați de 1.00, care indică o corelație perfectă.

Tabel 2. Corelațiile semnificative statistic dintre parteneriat și implicarea afectiv-emotională

Correlations		Parteneriat	Frustrare	Responsabilitate	Empatie	Emotivitate
Parteneriat	Pearson Correlation	1	.412**	.397**	-.009	.410**
	Sâg. (2-tailed)		.583	.787	.967	.959
	N	25	25	25	25	25

Testarea semnificației coeficienților de corelație s-a realizat cu ajutorul *Testului t*. Valoarea *Sâg.* de 0.01 sau 0.05 evidențiază faptul s-au obținut coeficienți de corelație semnificativi statistic, ceea ce arată faptul că nu am greșit considerând că există o corelație semnificativă parteneriat și implicarea afectiv-emotională. Astfel, se poate lua în considerare necesitatea unei detașări emoționale ale consilierului de situația minorului. În acest caz, se poate considera că ipoteza I.1 a fost demonstrată.

Verificarea ipotezei I.2. Pentru verificarea acestei ipoteze s-au comparat mediile obținute de consilierii de probațiune, luând în calcul 3 factori: vârsta, genul și vechimea în serviciul de probațiune.. La fel, în acest caz am apelat la o *analiză corelațională* a variabilei "competențe profesionale și sociale" ca variabilă dependentă și a factorilor vârsta, gen și vechimea în serviciul de probațiune ca variabile independente, prin care voi evidenția o oarecare influență a variabilelor independente asupra variabilei dependente.

Tabel 3. Corelația dintre "competențele sociale și profesionale" și factorii: vârsta, gen și vechime

		Competențe sociale și profesionale	Vârsta	Gen	Vechimea în serviciul de probațiune
Competențe sociale și profesionale	Pearson Correlation	1	.523**	.517**	.520**
	Sâg. (2-tailed)		.012	.077	.007
	N	25	25	25	25
Vârsta	Pearson Correlation	.523**	1	.504**	.523**
	Sâg. (2-tailed)	.012		.045	.010
	N	25	25	25	25
Gen	Pearson Correlation	.517**	.504**	1	.499*
	Sâg. (2-tailed)	.077	.045		.078
	N	25	25	25	25
Vechimea în de serviciul de probațiune	Pearson Correlation	.520**	.523**	.499*	1
	Sâg. (2-tailed)	.007	.010	.078	
	N	25	25	25	25

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tabelul de mai sus indica matricea coeficienților de corelație a variabilelor pe care le-am luat în considerare, factorul **competente sociale și profesionale** și cei trei factori: **vârsta, gen și vechimea în serviciul de probațiune**. Valorile sunt distribuite simetric, de o parte și de alta a coeficienților de corelație Pearson, egali cu 1, corespunzători fiecărei variabile cu ea însăși, fiind prezentate și valorile pragului de semnificație (*Sig.*), precum și numărul observațiilor considerate, *N*.

S-au obținut coeficienți de corelație Pearson de .523 între *competențe și vârstă*, de .517 între *competențe și gen*, de .520 între *competențe și vechimea în serviciul de probațiune*. Aceasta ne arată că există o corelație semnificativă statistic între variabile, valoarea coeficienților fiind apropiată de 1, care indică o corelație perfectă. Astfel, **prezumția din a doua primă ipoteză (I.2) se confirmă**, apelul la competențele profesionale și sociale deținute de consilierii de probațiune în vederea reintegrării sociale și supravegherii infractorului minor variază în funcție de vârstă, gen și vechimea în serviciul de probațiune. Acest fapt este întărit de diagramele de mai jos, care sugerează o diferență semnificativă la nivelul mediei și a abaterii standard atât la nivelul vârstei, a genului cât și a vechimii.

În diagrama 3.2 se observa diferențe semnificative la nivelul mediei și abaterii standard pe criteriul vârstei. Astfel ca pentru vârsta cuprinsă între "25-30 ani" media este egală cu 2.33, pentru "31-35 ani" este egală cu 4.57, pentru "36-40 ani" este egală cu 3.73, pentru "41-45 ani" este 4.33, iar pentru vârsta ce depășește pragul de 45 ani este egală cu 4.00. În acest caz, abaterea standard variază de la .535 la 1.528.

3.2. Raportul cu privire la orientarea către competențele profesionale și sociale în funcție de vârsta subiecților

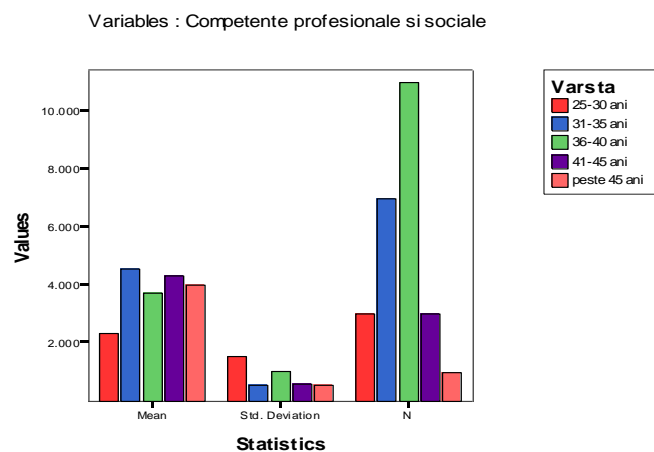

Figura 4.

În diagrama 4 se observa o diferență semnificativă a mediei și abaterii standard, bărbații având o medie egală cu 5 și abaterea standard egală cu 0.756 iar femeile media egală cu 3.05 și abaterea standard de 1.237.

3.3. Raportul cu privire la orientarea către competențele profesionale și sociale, în funcție de gen

Variables : Competente profesionale si sociale

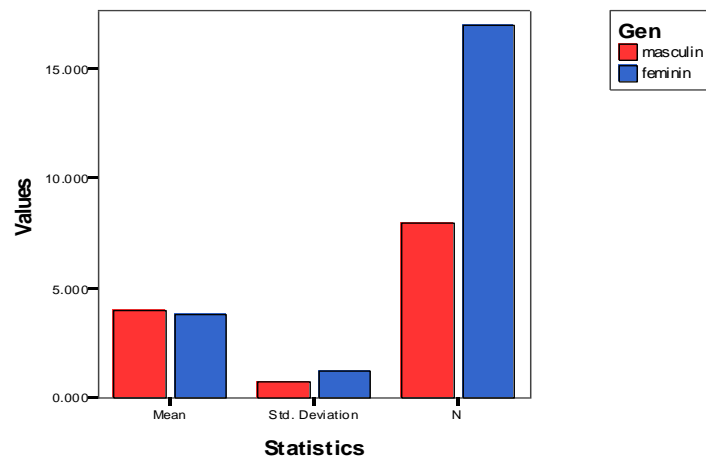

Figura 5. Raportul cu privire la orientarea către competențele profesionale și sociale în funcție vechimea în serviciul de probațiune

Variables : Competente profesionale si sociale

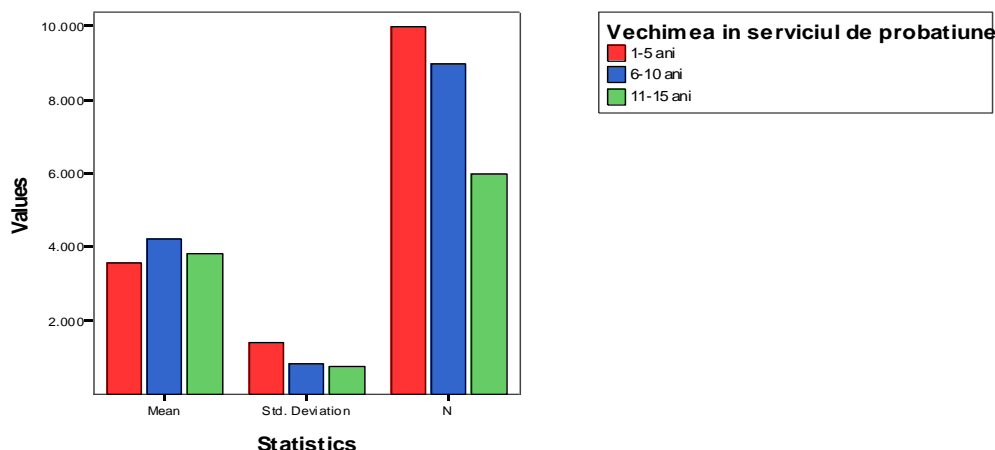

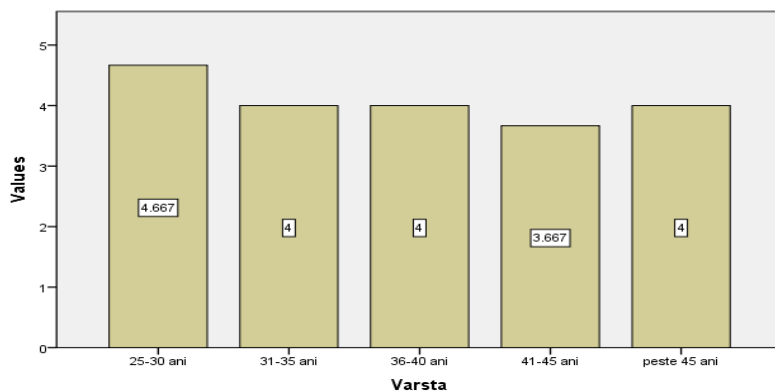
Figura 6.

În cazul analizei mediei și abaterii standard pe criteriul *vechimea în serviciul de probațiune*, este evidentă diferența. Astfel, pentru vechimea cuprinsă între “1-5 ani” media este egală cu 3.60 și abaterea standard cu 1.430; pentru vechimea cuprinsă între “6-10 ani” media este egală cu 4.22 iar abaterea standard cu .833. Pentru vârsta cuprinsă între “11-15 ani” media este egală cu 3.83 și abaterea standard cu .753.

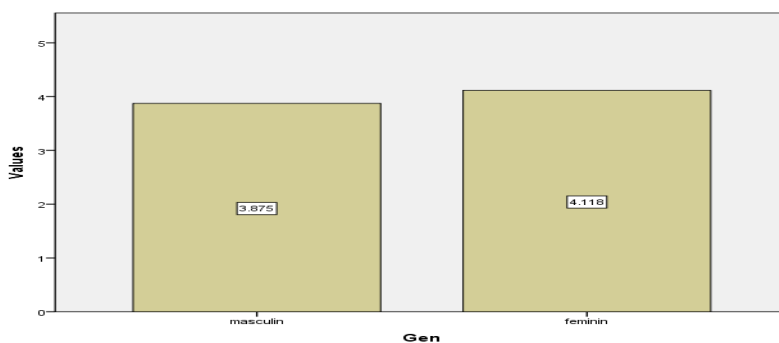
În vederea analizei opiniilor a consilierilor de probațiune cu privire la serviciul de probațiune și infractorul minor, pentru itemii cu scoruri semnificative, am realizat o comparație a mediei acestora pe criterii de vârstă, gen și vechime, așa cum arata diagramele de mai jos.

Itemul 1. Sistemul de probatiune este indispensabil reconcilierii între infractor și comunitatea sa

Itemul 1. Sistemul de probatiune este indispensabil reconcilierii între infractor și comunitatea sa

Itemul 1. Sistemul de probatiune este indispensabil reconcilierii între infractor și comunitatea sa

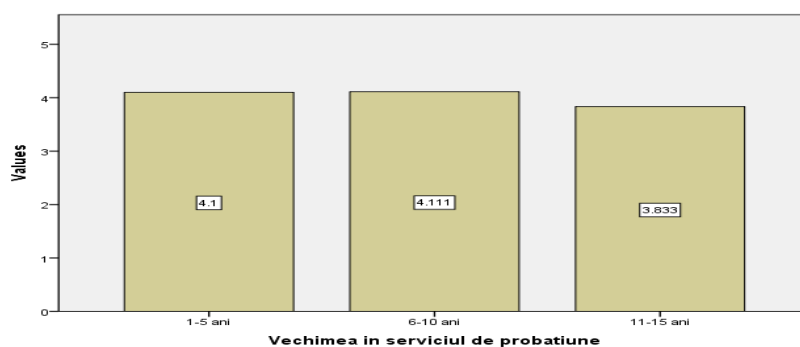
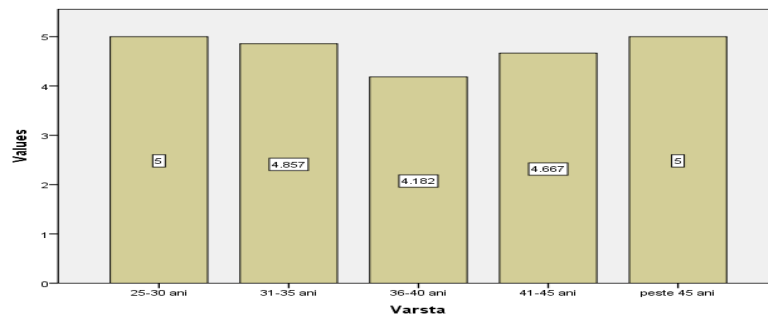

Figura 7. Analiză comparativă a rezultatelor obținute la itemul 1 “Serviciul de probațiune este indispensabil reconcilierii între infractor și comunitatea sa” după criteriul *vârsta*, *gen* și *vechime în serviciul de probațiune*

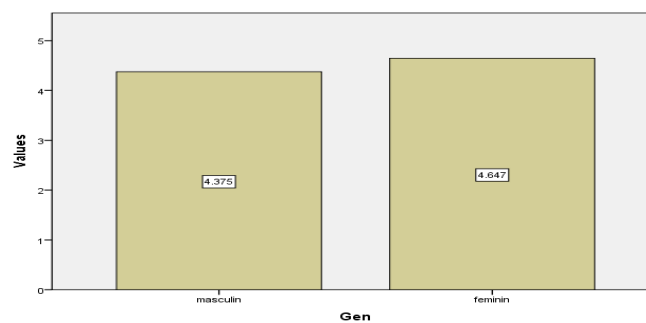
Se observa că toate categoriile de vârstă, gen și vechime sunt de acord cu faptul că serviciul de probațiune se afla la “mijlocul drumului” dintre infractor și comunitatea sa. Acest fapt arată că serviciul de probațiune acționează ca liant în refacerea legăturii dintre cel care a săvârșit fapte penale și comunitate.

Itemul 13c. Privarea de libertate a copiilor trebuie sa fie ultima solutie pentru care se opteaza

Itemul 13c. Privarea de libertate a copiilor trebuie sa fie ultima solutie pentru care se opteaza

Itemul 13c. Privarea de libertate a copiilor trebuie sa fie ultima solutie pentru care se opteaza

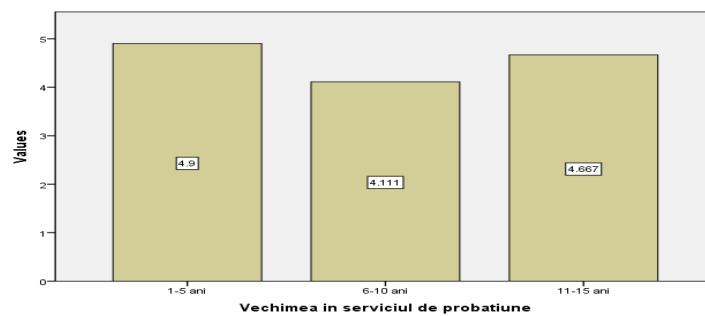
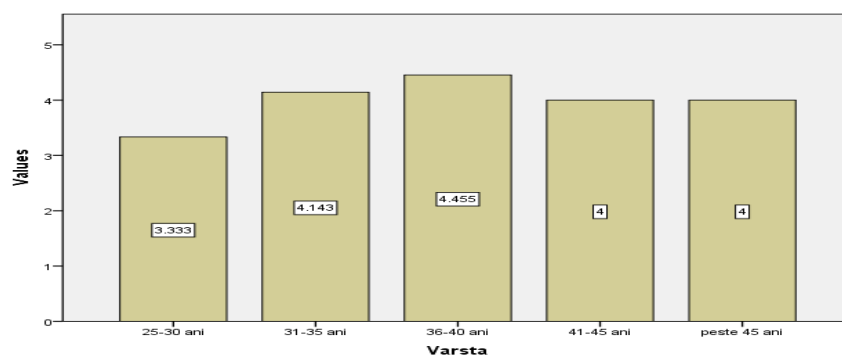

Figura 8. Analiză comparativă a rezultatelor obținute la itemul 13c “Privarea de libertate a copiilor trebuie să fie ultima soluție pentru care se optează” după criteriul *vârsta*, *gen* și *vechime în serviciul de probațiune*

Itemul 24. Onestitatea este cheia relatiei dintre consilier si minor

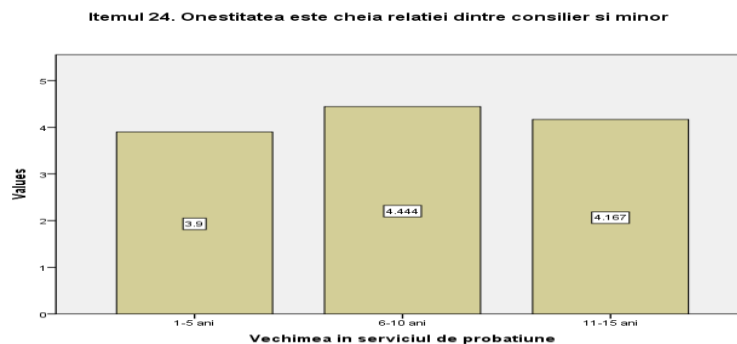

Figura 9. . Analiză comparativă a rezultatelor obținute la itemul 24 “Onestitatea este cheia relației dintre consilier și minor” după criteriul *vârsta și vechime în serviciul de probațiune*

În diagramele de mai sus se observa că onestitatea reprezintă în opinia consilierilor cheia relației cu minorii. Prin onestitate, cei doi pot forma o relație puternică, ce-l îi va conferi minorului încrederea necesară spre a adopta un comportament dezirabil social, iar consilierului siguranță că acesta își va îndeplini măsurile și obligațiile pe parcursul supravegherii. Lipsa onestității, pe de altă parte, ar duce la o relație superficială, lipsită de rezultate concrete.

Consilierii de probațiune cu vârsta de peste 45 ani și cei cu vechimea între 11-15 ani aproba ferm ca o relație de parteneriat este vitală în reprimirea minorului în structurile societății. Prin parteneriat societatea oferă șansa ca minorul să nu poarte stigmatul actului său, serviciul de probațiune venind în sprijinul eliberării de greutatea faptelor sale. Activitatea consilierului de probațiune oferă oportunități de schimbare a comportamentului de care minorul trebuie “să profite” pentru a putea fi un membru cu drepturi depline al comunității sale.

Analiza itemilor ce ofera libertate de raspuns

În ceea ce privește opinia consilierilor de probațiune referitoare la regimul sancționator pentru minori, din analiza răspunsurilor se constată că un procent semnificativ, și anume 64% considera că regimul este necorespunzător, 20% îl văd că fiind tolerant iar 16% ca fiind adecvat. Diagrama de mai jos este sugestivă în acest sens.

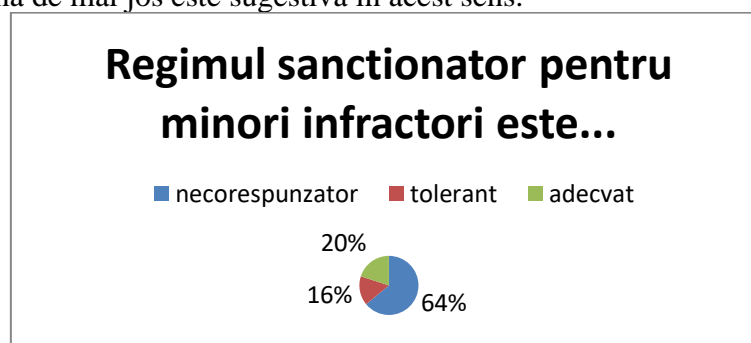

Figura 10. Opinia consilierilor de probațiune cu privire la regimul sancționator pentru minori infractori

Pe lângă această optică, se considera că îmbunătățirile necesare acestui regim ar putea fi:

- “modificarea legislației în materie penală, în domeniul protecției copilului și în domeniul probațiunii”;
- “îmbunătățirile ar trebui să fie referitoare la tipul de pedepse iar intervențiile

(psihologice) absolut necesare în cazul minorilor pentru a facilita schimbarea și reintegrarea”;

- “crearea unui set de măsuri educative adecvate contextului socio-economic prezent precum și educației primare de minori astăzi”;
- “implicarea familiei sau celor apropiați minorului în procesul de reintegrare comunitară”;
- “creșterea gradului de urgență pentru rezolvarea definitivă a proceselor penale în care sunt implicați minorii”;
- “diversificarea sancțiunilor (neprivative de libertate) aplicabile minorilor”;
- “o colaborare strânsă între consilier și instanță în vederea identificării obligațiilor impuse minorului”;
- “acordarea posibilității consilierului, ca pe perioada desfășurării activității de supraveghere, să poată solicita instanței impunerea unor noi obligații sau încetarea obligațiilor impuse”

În lucrul cu minorul, consilierul de probațiune poate întâmpina diverse dificultăți, precum:

- “abandonul școlar și demotivarea în ceea ce privește reluarea cursurilor”;
- “managementul defectuos al timpului liber”;
- “influența anturajului”;
- “nerecunoașterea autorității familiei”;

În timpul perioadei de supraveghere, consilierul de probațiune primește în mod constant feedback-uri din partea supravegheaților minori. În acest sens, ca răspuns la itemul nr. 5 “În timpul supravegheții, am fost perceput de către minor ca fiind...”, consilierii s-au considerat: 20% un agent al schimbării, 40% o persoană de încredere și 40% o persoană dura.

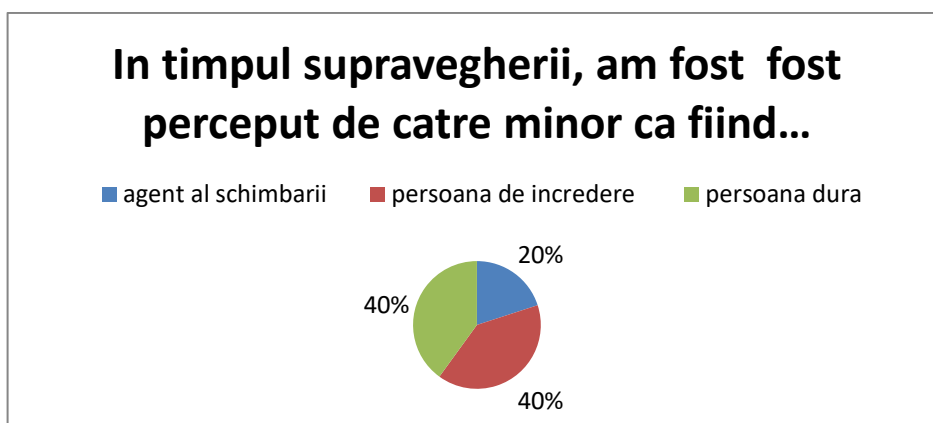

Figura 11. Opinia consilierilor de probațiune cu privire la modul în care au fost percepuți de minor în timpul supravegheții

În urma activităților desfășurate împreună cu minorul supravegheat, consilierul își poate evalua rezultatele *concrete* ale muncii sale. Printre acestea se regăsesc:

- “o deschidere deosebită a minorului în a comunica problemele cu care se confruntă în familie și comunitate, frustrările, nemulțumirile, tentative de suicid sau ideea de suicidară necunoscute de părinți etc.”;
- “raportarea minorului la consilier ca fiind un model demn de urmat”;
- “creșterea stimei de sine”;
- “reînscriserea și urmarea cursurilor școlare (frecvență redusă)”;

- “desfășurarea de activități lucrative (conform vârstei)”;
- “reducerea contactului cu vechiul anturaj”

În exercitarea profesiei de consilier de probațiune, precum și în lucrul consilierului cu minorul, acesta deține o serie de puncte forte, dar și puncte slabe. La o autoanaliza, consilierii considera că printre punctele forte pe care le au se număra empatia, vigilența, fermitatea, “acceptanța, echilibrul între rolul de control și cel de suport”. Printre punctele slabe ale consilierilor regăsim: “încrederea totală în persoană cu care lucrez”, “tentația de a-i acorda încredere sporită minorului prea devreme”, “dificultate în relaționarea cu minori agresivi, recalcitranți, revendicativi sau sub influența drogurilor (inclusiv plante etnobotanice); “uneori o îngăduință/toleranță crescută față de situațiile care indică eșec / instabilitate în comportamentul minorului”. O poziție interesantă a unui consilier arată ca punctul său slab este “experiența redusă în lucrul cu minorul”, ceea ce ne arată că acest consilier cunoaște clar limitele în lucrul cu acesta. În vederea motivării și schimbării comportamentale, consilierul de probațiune utilizează unele strategii. În urma analizei itemului ce invita la identificarea strategiilor, s-au regăsit:

- “interviul motivațional, balanță decizională, consiliere/conștientizare/responsabilizare, intervenții la nivel cognitiv-comportamental, abilități centrate pe stimularea comportamentelor pozitive, încurajarea / numirea câștigurilor, stimularea încrederii în propria persoană etc.”;
- “inclusiunea în programe de specialitate derulate în cadrul serviciului”;
- “gândirea alternativă, balanța motivațională, feedback pozitiv la progrese”;
- “empatie, optimism, siguranță, pragmatism, sprijin concret”;

În timpul perioadei de supraveghere consilierul inoculează anumite valori minorului, în vederea declanșării motivării pentru schimbare comportamentală. Aceste valori pot fi: încredere în sine, respect față de sine și ceilalți, speranțe pentru viitor.

Privitor la experiențele emoționale, fiecare dintre consilieri au trecut prin emoția primului caz sau a primelor sentimente legate de lucrul cu minorul. Printre acestea, față de cele pe care le-am presupus, sunt: înțelegerea, compasiunea, dezamăgirea, îngrijorarea, “emoția, optimismul, entuziasmul”, “revoltă față de cutuma stigmatizării minorului drept un infractor fără șanse de recuperare și față de abordarea lui doar din punct de vedere numeric (un simplu dosar, o cifră în statistică) nu ca o persoană cu nevoi speciale”. Modalitățile prin care consilierii se feresc de consumul emoțional au o paletă largă. Unul dintre cei chestionați susține că: “Menținerea unei relații consilier de probațiune – minor trebuie să fie strict profesională. Empatia nu presupune să te încarci cu problemele celuilalt, iar dacă știi să nu depășești limitele unei relații strict profesionale nu te încarci emoțional cu problemele beneficiarilor”.

Concluzii

Infraționalitatea juvenilă reprezintă o provocare a societății moderne în vederea identificării unor soluții cu efecte în prevenire și combatere, dar și a unora de reprimire a infractorilor în brațele comunității căreia aparțin.

Din această analiză, am putut observa că toți consilierii de probațiune, indiferent de categoria de vârstă, gen și vechime sunt de acord cu faptul că serviciul de probațiune se afla la “mijlocul drumului” dintre infractor și comunitatea să. Aceasta ne arată că serviciul de probațiune acționează ca liant în refacerea legăturii dintre cel care a săvârșit fapte penale și comunitate. În privința privării de libertate a copiilor, am obținut un rezultat semnificativ la intervalul de vârstă 25-30 ani și la cei peste 45 ani. Aceștia și-au explicat poziția conform căreia privarea de libertate trebuie evitată deoarece atrage după sine transformări

comportamentale negative, care se vor perpetua la recăpătarea libertății și astfel riscul de recidiva va fi mult mai accentuat. Consilierii de probațiune acorda o mare importanță formării copilului în cadrul familiei. Comportamentul acestuia în mijlocul societății este reflectat de implicarea părinților în educare și formare. Formându-se în demnitate, copilul devine capabil să înțeleagă consecințele faptelor sale iar posibilitatea ca acesta să comită fapte reprobabile este redusă. De asemenea, onestitatea reprezintă în opinia consilierilor cheia relației cu minorii. Prin onestitate, cei doi pot forma o relație puternică, ce-i va conferi minorului încrederea necesară spre a adopta un comportament dezirabil social, iar consilierului siguranță că acesta își va îndeplini măsurile și obligațiile pe parcursul supravegherii. Lipsa onestității, pe de altă parte, ar duce la o relație superficială, lipsită de rezultate concrete. Consilierii de probațiune cu vârsta de peste 45 ani și cei cu vechimea între 11-15 ani aproba ca o relație de parteneriat este vitală în reprimirea minorului în structurile societății. Prin parteneriat societatea oferă șansa ca minorul să nu poarte stigmatul actului infracțional, serviciul de probațiune venind în sprijinul eliberării acestuia de greutatea faptelor sale. Activitatea consilierului de probațiune oferă oportunități de schimbare a comportamentului de care minorul trebuie "să profite" pentru a putea fi un membru cu drepturi depline al comunității sale.

În cadrul analizei itemilor ce oferă libertate de răspuns, am identificat modalitățile de motivare utilizate de consilierul de probațiune în vederea schimbării comportamentale a infractorului minor. Modalitățile sunt: interviul motivațional, balanță decizională, consiliere/conștientizare/ responsabilizare, intervenții la nivel cognitiv-comportamental, abilități centrate pe stimularea comportamentelor pozitive, încurajarea / numirea câștigurilor, stimularea încrederii în propria persoană etc., includerea în programe de specialitate derulate în cadrul serviciului, gândirea alternativă, feedback pozitiv la progrese, empatie, optimism, siguranță, pragmatism și sprijin concret.

În lumina celor de mai sus, reiese clar nevoia de implicare a consilierului de probațiune în reintegrarea minorului. Rolul său este de a privi fiecare minor ca având potențial de reintegrare, de a găsi modalități eficiente de schimbare comportamentală și conștientizare a situației delicate în care se afla acesta. Precaritatea situației în care se afla un minor, aflat uneori în repetate rânduri în conflict cu legea, poate fi ameliorată printr-o acțiune promptă, bazată pe principiul responsabilizării active a minorului în propria schimbare. Ca o părere personală, consider că vitală sensibilizarea societății cu privire la nevoile pe care le poate întâmpina un copil de-a lungul vieții, mai ales dacă provine dintr-un mediu familial alterat. Astfel, s-ar crea un parteneriat solid între comunitate și minorul aflat în impas, care ar reduce considerabil aflul de acte infracționale.

Dificultățile și limitele acestei cercetări au fost date de numărul redus al consilierilor de probațiune participanți. Pe lângă această, administrarea chestionarelor s-a realizat prin intermediul a doi dintre consilierii de probațiune din cadrul Serviciului de Probațiune de pe lângă Tribunalul Constantă. Contactul direct cu aceștia nu a fost posibil și nu am putut aduce detalii de finețe referitoare la atitudinea pe care o au față de minorii infractori luați sub supraveghere. De asemenea, accesul la dosarele inculpaților a fost anevoios, printr-o cerere la nivelul Ministerului de Justiție a fost posibilă obținerea *referatelor de evaluare* pe baza cărora am realizat analiza de conținut a documentelor.

Dincolo de dificultăți, țin să menționez că tema aleasă nu este întâmplătoare, am dorit să cunosc îndeaproape această arie a asistenței sociale, a justiției întrucât îmi analizez serios oportunitățile de a activa într-un astfel de domeniu, pentru că așa cum am spus inițial, cred cu tărie că trebuie să-i privim pe copii ca fiind darurile cele mai de preț ale societății. Prin prezenta acțiune a consilierilor de probațiune și poate prin viitoarea a absolvenților de

asistență socială vom schimba înfățișarea posomorâtă a societății românești.

Bibliografie

- Abraham, P., 2002. Probațiunea în sistemul judiciar românesc, în Revista de asistență socială, nr.1, București;
- Andrews, D. A., Bonta, J., 2010. The psychology of criminal conduct, Anderson Publishing, Cincinnati;
- Antoniou, G., Bulai, C., 2011. Dicționar de drept penal și procedură penală, Editura Hamangiu, București;
- Balahur, D., 2001. Probațiune și reinsertie socială, Editura Bit, Iași;
- Bocancea, C., Neamțu, G., 1999. Elemente de asistență socială. Tehnici de intervievare a delicvenților judiciarizați, Editura Polirom, Iași;
- Boncu, S., 2000, Devianța tolerată, Editura Universității "Alexandru Iona Cuza", Iași;
- Brown, S. L., 2004. "Family structure and child well-being: The significance of parental cohabitation." în Journal of Marriage and Family, 66, Papalia et al., 2010: 351-567.
- Canton, R., Hancock, D., 2007. Dictionary of Probation and Offender Management, Willan Publishing, Cullompton;
- Chui, W.H., Nellis, M. (coord.), 2003. Moving probation forward, Pearson Longman, Harlow;
- Dumitrașcu, L., Schiaucu, V., 2008. "Supravegherea în comunitate" în Schiaucu, V., Canton, R., Manual de probațiune, Editura Euro Standard, București;
- Durnescu, I. (coord.), 2011, Probațiunea. Teorii, legislație și practică, Editura Polirom, Iași;
- Durnescu, I., Lewis, S., McNeill, F., Raynor, P., Vanstome, M., 2010. Reducerea riscului de recidivă după închisoare, Editura Lumina Lex, București;
- Ghedeon, R., Groza, D., 2008. "Asistarea persoanelor condamnate" în Schiaucu V., Canton R. (coord.), Manual de probațiune, Editura Euro Standard, București;
- Iacobuță, A.I., 2002, Criminologie, Editura Junimea, Iași;
- Laub, J., Sampson, R., 2003. Shared beginnings, Divergent lives: Delinquents Boys to Age Seventy, Harvard University Press, Cambridge;
- Marica, M., 2007. Introducere în problematica delicvenței juvenile, Editura Ovidius University Press, Constanță;
- Oancea, I., 1998. Probleme de criminologie, Editura ALL Educațional, București;
- Ogien, A., [1995] 2002. Sociologia devianței, trad. Lungu, D., Neamțu, G., Editura Polirom, Iași;
- Papalia, D. E., Olds, S. W., Feldman R.D., 2010. Dezvoltarea umană, Editura Trei, București;
- Pasca, M.D., 200., Infractorul minor și reintegrarea sa în societate, Editura Ardealul, Targu-Mures;
- Tomiță, M., 2005. Consilierea în probațiune, Editura Universitatea de Vest, Timișoara, <http://www.anp-just.ro/linfopub/rap2004.html>, consultat la data: 20.02.2012
<http://psychology.about.com/od/theoriesofpersonality/a/identitycrisis.html>, consultat la data: 22.02.2012
<http://www.just.ro/Sections/DirectiaDeProbatie/Default.aspx>, consultat la data: 24.02.2012;
<http://www.just.ro>, accesat la data: 28.02.2012
<http://www.fpsc.ro/partenerii-nostri/directia-de-probatie>, consultat la data: 04/02/2012
<http://cvj.yfj.ro/despre-serviciul-de-probatie>, consultat la data: 09.02.201